

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030509 Облік і аудит
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою
Облік і аудит
_____ (назва освітньої програми)

на тему: «Організаційно – методичні аспекти обліку і контролю розрахунків з
оплати праці на прикладі ПП «Прайд-Агро»
(назва теми)

Виконавець:

студент Обліково-економічного факультету

Чусова Владислава Дмитріївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

викладач _____

(науковий ступінь, вчене звання)

Старенька Ольга Миколаївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасний стан економіки України характеризується нестабільністю та низкою проблем, пов'язаних із реформуванням облікової політики держави відповідно до інтеграції у світовий європейський простір. Саме облікова політика актуалізує потребу в оновленні методики бухгалтерського обліку та контролю стосовно певних об'єктів та елементів звітності. Зростає значення докорінних перетворень в оплаті праці та удосконалення принципів її організації. В умовах трансформування економіки зростає залежність результативної господарської діяльності підприємств від ефективності і дієвості механізмів матеріального стимулювання праці, обліку та контролю використання фонду заробітної плати. Досягнутий рівень оплати праці є важливим показником соціально-економічного стану аграрного виробництва. Особливої актуальності набуває дослідження теоретичних та прикладних аспектів обліку і контролю розрахунків з оплати праці.

Аналіз наукових робіт в яких розглядається облік та контроль оплати праці доводить, що існує об'єктивна суспільна значущість удосконалення існуючих методичних підходів до процесу організації оплати праці. З'ясовано, що цій проблемі приділено належну увагу, зокрема дослідниками О. Боднарук, О. Бондаренко, М. Ведерніковим, К. Довбиш. Ґрунтовним надбанням є праці зарубіжних науковців Н. Волгіна, А. Вольнова, Є. Жуліної. У наукових розвідках Л. Дулуб, Н. Ільченко, А. Колот, Т. Костішиної, В. Лагутіна актуалізовано проблематику формування й регулювання оплати праці в умовах трансформаційних змін економіки. Вагомий внесок у дослідженні систем та форм оплати праці зробили такі вчені: О. Дороніна, В. Мазур, Т. Мельник, А. Остафійчук, М. Пушкар, М. Щирба. Питанням правового регулювання оплати праці присвячені роботи О. Валецької, О. Гальченко, І. Копайгори, Я. Сімутіної. У Н. Дудіної, С. Матюх, Б. Сабецького репрезентовано досвід організації оплати праці в зарубіжних країнах. У сучасних дисертаціях помітно зростає інтерес до проблем, пов'язаних із організацією оплати праці в аграрних підприємствах (Т. Бондарева, Є. Кончаковський, О. Коровченко, В. Лагодієнко, О. Лишиленко, О. Матійчук).

Проте попри наявність певних наукових досягнень, проблематика організаційно-методичних аспектів обліку та контролю розрахунків з оплати праці у сільськогосподарських підприємствах є предметом ґрунтовного вивчення, що і зумовлює актуальність дослідження.

Нормативно-правову базу дослідження складають Конституція України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Закон України «Про оплату праці», Закон України «Про колективні договори і угоди», Податковий кодекс України, Положення (стандарт) бухгалтерського обліку.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні організаційно-методичних аспектів обліку і контролю розрахунків з оплати праці.

Відповідно до поставленої мети дослідження визначено такі **завдання**:

- науково обґрунтувати економічну сутність оплати праці;
- з'ясувати особливості форм і систем оплати праці;
- висвітлити нормативно-правову базу обліку оплати праці;
- окреслити організаційно-методичні аспекти обліку оплати праці;
- провести економічний аналіз діяльності аграрного підприємства;
- розглянути практику обліку розрахунків з оплати праці на досліджуваному підприємстві та окреслити основні напрями його удосконалення;
- розкрити теоретико-методичні основи контролю оплати праці;
- проаналізувати особливості контролю оплати праці у сільськогосподарському підприємстві;
- визначити аналіз структури і динаміки оплати праці на досліджуваному підприємстві;
- окреслити способи удосконалення системи контролю розрахунків оплати праці на ПП «Прайд-Агро».

Об'єкт дослідження – процеси обліку та контролю розрахунків з оплати праці в ПП «Прайд-Агро».

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів організації оплати праці в сільськогосподарських підприємствах.

Методи дослідження. Для забезпечення досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі використано: основні методи пізнання – діалектичний, синтезу та аналізу; інформаційне моделювання – забезпечення дослідження нормативно-довідковими матеріалами; абстрагування – для формування узагальнених висновків; конкретизація – для обґрунтування змісту форм і систем оплати праці; дослідження документів та реєстрів обліку за формою та змістом – для виявлення їхньої відповідності щодо інформаційної ємності адекватно вимогам стандартів; порівняння – для зіставлення даних підприємства у динаміці; монографічні – для дослідження теоретичних розробок вітчизняних та зарубіжних вчених проблеми облікового забезпечення.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативні документи з питань обліку та контролю розрахунків з оплати праці, наукові праці та публікації з обраної тематики вітчизняних та зарубіжних вчених, фінансова звітність і облікові дані ПП «Прайд-Агро».

Публікації. Результати дослідження висвітлено в 5 публікаціях – збірниках матеріалів конференцій.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (147 найменувань) та 42-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 186 сторінок. Основний зміст викладено на 78 сторінках. Робота містить 27 таблиць, 3 схеми, 5 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретико-методичні засади обліку розрахунків з оплати праці**» розглянуто економічну сутність оплати праці, форми і системи оплати праці, висвітлено нормативно-правову базу обліку оплати праці та проаналізовано організаційно-методичні аспекти обліку оплати праці.

У другому розділі «**Організація обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві ПП «Прайд-Агро»**» проведено економічний аналіз діяльності аграрного підприємства, проаналізовано організацію обліку розрахунків з оплати праці на ПП «Прайд-Агро» та наведено рекомендації щодо удосконалення обліку оплати праці.

У третьому розділі «**Контроль і аналіз оплати праці: теорія та діюча практика**» обґрунтовано теоретичні та методичні основи контролю розрахунків з оплати праці на сільськогосподарських підприємствах, охарактеризовано процес контролю за розрахунками з оплати праці на ПП «Прайд-Агро», проаналізовано структуру та динаміку оплати праці на вищезазначеному підприємстві, запропоновано шляхи удосконалення системи контролю розрахунків з оплати праці на ПП «Прайд-Агро».

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі розглянуто організаційно-методичні аспекти обліку і контролю розрахунків з оплати праці на прикладі ПП «Прайд-Агро». Аналіз джерел зумовив визначення багатоаспектності проблеми та дозволив констатувати про відсутність спеціальних наукових розвідок проблеми. Проведене дослідження дало змогу сформулювати основні висновки:

1. Встановлено, що оплата праці – складне соціально-економічне явище. Сутність оплати праці в економічному аспекті характеризується як динамічний процес, що перебуває під постійним впливом суб'єктивних та об'єктивних чинників та постійно змінюється, ґрунтується на виконанні принципів (соціальної справедливості, диференціації, мотивації, раціональної організації, гнучкості систем оплати праці, ясності, логічності, простоти, посиленні соціального захисту працівників). Отже, оплата праці – система відносин з оплати праці, пов'язаних із забезпеченням встановлення та здійснення власником виплат працівникам за використання їх ресурсу праці (надані послуги робочої сили). Оплата праці представлена у вигляді численних варіантів поведінки суб'єктів трудових відносин, що закріплені в законодавчих актах.

2. Визначено дві основні форми оплати праці: відрядну і погодинну та їх сучасні варіації. Розглянуто системи оплати праці: проста погодинна, погодинно-преміальна, за посадовими окладами, бригадна погодинна, пряма відрядна, непряма відрядна, відрядно-преміальна, відрядно-прогресивна, відрядно-регресивна, акордна, акордно-преміальна, бригадна відрядна. Охарактеризовано наступні риси оплати праці в сільському господарстві: залежність грошової винагороди працівника від організаційно-правової форми та спеціалізації господарства, від родючості та розташування земельних ділянок, економічної політики уряду щодо вищезазначеної проблематики, бюджетних дотацій на виробництво окремих видів продукції, типу і форми власності на засоби виробництва і створений продукт; здійснення оплати працівникам за встановленими тарифними ставками, управлінсько-обслуговуючого персоналу – за посадовими окладами або відповідно до умов контракту; багатовимірність сільськогосподарської праці; розмежування витрат праці за виробничими циклами, що не збігається з календарним роком (витрати поточного року під урожай під урожай цього ж року та витрати поточного року); грошовий і

натуральний характер оплати; використання опосередкованих показників оплати одиниці (ставка оплати людино-години певної якості та виду робіт, оплата норми виробітку, тарифна сітка для персоналу) та показнику продуктивності праці за валовою продукцією.

Доцільно перейняти досвід зарубіжних країн з питання оплати праці: індивідуалізація заробітної плати, використання стратегії залучення та партнерства, використання накопичувальних форм преміювання та стимулювання працівників різноманітними формами пільг.

3. Державне регулювання створює політику оплати праці, а договірне – реалізує її. Регулювання трудових відносин між власником та робітником розпочинається з етапу укладання колективного договору, в якому закріплені норми та гарантії щодо оплати праці. Інформаційне забезпечення процедур на етапах колективно-договірного регулювання забезпечується через систему бухгалтерського обліку.

4. Розкрито сутність організації обліку оплати праці як сукупності цілеспрямованих та взаємоузгоджених технологічних процесів, що забезпечують оптимальний вибір, функціонування, упорядкування та постійне удосконалення методів і способів збирання, зберігання та передавання облікової інформації, необхідної для управління фондом оплати праці та вирішення завдань з нарахування та виплати заробітної плати. Від організації обліку оплати праці залежить якість, правдивість, справедливність, повнота та своєчасність розрахунків з персоналом

Предмет обліку оплати праці складають наявність та рух господарських засобів, джерел їх утворення, господарські процеси та результати діяльності, відображені за допомогою грошової оцінки. Облік оплати праці на підприємстві ведеться за такими напрямками: облік особового складу працівників; облік використання робочого часу та облік виробітку; облік розрахунків з оплати праці.

5. З'ясовано, що фінансово-господарська діяльність підприємства ПП «Прайд-Агро» проводиться згідно положень облікової політики, використовуючи результати фінансової звітності: визначено майновий та фінансовий стан підприємства, його платоспроможність, головні фактори господарювання, тенденції для вдосконалення і розвитку діяльності. Підприємство ПП «Прайд-Агро» – це сільськогосподарське підприємство, на якому здійснюється організаційний обліковий процес від первинного до зведеного обліку, за нормативними документами. Сільськогосподарське підприємство діє на умовах самофінансування і самокупності, покриваючи витрати за рахунок власних доходів, здійснює оперативний і бухгалтерський облік результатів своєї діяльності.

6. Форма оплати праці на ПП «Прайд-Агро» – погодинна, в основі якої – оклад і відпрацьований час. Облікова політика підприємства забезпечує вибір альтернатив щодо методології ведення бухгалтерського обліку, різноманітного спектру господарських операцій із дотриманням вимог чинного законодавства. Облік розрахунків за виплатами працівникам заробітної плати ведеться на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

Розроблено основні напрями удосконалення обліку оплати праці на досліджуваному сільськогосподарському підприємстві: модернізація системи

розрахунків з оплати праці, введення в типові форми первинних документів додаткових граф у вигляді блоку оперативної бухгалтерської інформації; впровадження грейдінгової системи оплати праці; використання прийому «участі у прибутках» з метою стимулювання працівників; створення нових субрахунків для обліку оплати праці; відображення в бухгалтерському обліку інвестицій у людський капітал на субрахунку «Інші нематеріальні активи»; створення у системі обліку фонду виплат соціальних гарантій за рахунок валового прибутку підприємства, який стає способом цільового акумулювання монетарних активів для мотивації підвищення продуктивності праці трудових ресурсів; створення єдиної інформаційної бази бухгалтерського обліку; впровадження системи додаткового соціального пакету.

7. Встановлено, що контроль за розрахунками з оплати праці являє собою систему фінансового контролю збереження капіталу та використання фонду заробітної праці, виявлення можливості економії коштів за рахунок зростання продуктивності праці та зниження трудомісткості продукції. Визначено об'єкти внутрішнього контролю за розрахунками з оплати праці: стан бухгалтерського обліку та звітності за операціями з обліку заробітної плати; процес виробництва; стан трудової дисципліни і дотримання трудового законодавства; первинні документи з обліку особового складу, праці і заробітної плати; системи оплати праці і преміювання; використання фонду робочого часу. Окреслено напрями контролю оплати праці: аналіз і оцінка кадрової політики, планування і використання особового складу, організація умов оплати праці й стимулювання трудових відносин в колективі. Охарактеризовано етапи внутрішньогосподарського контролю оплати праці: організаційний, технологічний або методичний, результативний, контролюючий або інспекційний.

8. Встановлено основні особливості контролю з оплати праці в аграрному підприємстві ПП «Прайд-Агро»: відсутність належної координації контрольних дій та своєчасності проведення контрольних заходів в наслідок неможливості створити окремий підрозділ внутрішнього контролю; використання поточного, вибіркового та заключного контролю розрахунків з оплати праці; спрямованість контролю в умовах кризових економічних відносин на дотримання соціальних гарантій та посилення захищеності працівників аграрного комплексу, що сприятиме збереженню кадрового потенціалу на селі та зростанню продуктивності праці; велика територіальна розкиданість підрозділів підприємства ускладнює контроль за технологічними операціями.

9. Окреслено заходи щодо підвищення ефективності використання трудових ресурсів на досліджуваному підприємстві: перегляд кадрової політики задля забезпечення виробництва кваліфікованими кадрами; ефективне використання робочого часу, недопущення простоїв; покращення умов праці та режиму роботи; збільшення годинного виробітку працівника за рахунок зміни структури трудового процесу; перегляд норм продуктивності праці і окладів; усунення перебоїв у постачанні паливних ресурсів; удосконалення організації виробництва сільськогосподарських культур і управління підприємством; удосконалення форм і методів стимулювання праці; визначення оптимальної структури чисельності

робітників задля покращення виконання виробничої програми з найменшими витратами; повне використання наявного обладнання та його модернізація, недопущення простоїв; впровадження нових прогресивних систем оплати праці з метою стимулювання продуктивності праці та оптимізації фонду оплати праці.

10. Розроблено напрямки удосконалення системи контролю розрахунків з оплати праці на ПП «Прайд-Агро»: реалізація в діяльності суб'єкта господарювання попереднього контролю з метою ефективного використання трудових ресурсів, застосування всіх резервів покращення фінансово-господарської діяльності; створення вибіркового перевірок операцій з будь-якого циклу обліку та проведення зовнішнього незалежного аудиту; здійснення інвентаризації стану розрахунків з оплати праці робітників сільськогосподарського підприємства; впровадження опитування у формі тестування системи внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці та моніторингу дотримання правильності надання соціальних гарантій працівникам; створення автоматизованої системи контролю та облікового реєстру «Відомість контролю використання фонду оплати праці».

Положення, розглянуті у кваліфікаційній роботі, не вичерпують усіх аспектів досліджуваної проблеми обліку та контролю розрахунків з оплати праці. У перспективі подальшого вивчення оплати праці на сільськогосподарських підприємствах необхідно зосередити увагу на розробці специфіки особливостей обліку та контролю з використанням новітніх систем оплати праці.

АНОТАЦІЯ

Чусова В. Д. «Організаційно-методичні аспекти обліку і контролю розрахунків з оплати праці (на прикладі ПП «Прайд-Агро»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «6.030509 Облік і аудит» за освітньою програмою «Облік і аудит». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку і контролю розрахунків з оплати праці: економічна сутність оплати праці; аналіз діючих форм і систем оплати праці; нормативно-правове забезпечення обліку оплати праці; організаційно-методичні аспекти обліку та контролю розрахунків з оплати праці; проблемні питання організації обліку та контролю оплати праці.

Проаналізовано основні економічні показники розвитку сільськогосподарського підприємства ПП «Прайд-Агро», динаміку фінансових результатів та фінансовий стан підприємства, процес ведення обліку та контролю розрахунків з оплати праці, динаміку оплати праці на досліджуваному підприємстві.

Запропоновано основні напрями удосконалення системи обліку та контролю розрахунків з оплати праці, враховуючи особливості сільськогосподарської діяльності ПП «Прайд-Агро».

Ключові слова: заробітна плата, оплата праці, форми оплати праці, система оплати праці, облік оплати праці, облік розрахунків з оплати праці, контроль оплати праці.

ANNOTATION

Chusova V. D. "Organizational and methodological aspects of accounting and control of payments for wages (for example, PE "Pride-Agro")".

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty «6.030509 Accounting and audit» for the educational program «Accounting and audit». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The work deals with the theoretical aspects of accounting and control of calculations on remuneration: the economic essence of remuneration; analysis of existing forms and systems of remuneration; legal support of accounting of remuneration; organizational and methodological aspects of accounting and control of calculations on remuneration; problematic issues of accounting and control of remuneration.

Analyzed the main economic indicators of the agricultural enterprise PE "Prayd-Agro", the dynamics of financial results and the financial condition of the enterprise, the process of accounting and control of calculations on wages, the dynamics of wages in the study enterprise.

Proposed the main directions of improvement of the accounting and control system of payment calculations, taking into account the peculiarities of agricultural activity of PE "Prayd-Agro".

Key words: wages, wage, forms of wage, wage system, accounting wages, accounting for wage control wages.